

5

SZÖVEGMESTER

Helyesírás gyakorló

Szerző:
ROZIK EDIT
általános iskolai tanár

Lektorálta:
CSANÁDI ILDIKÓ
általános iskolai tanár

Rajzolta:
MOLNÁR MÓNICA

Tipográfia:
FARKAS ÁGNES

Műszaki szerkesztő:
KATONA CSABA

Anyanyelvi lektor:
VARRÓ SÁNDOR

Felelős szerkesztő:
ÁROKSZÁLLÁSI ILDIKÓ

A kötet hátsó borítójának belsején egyedi kód található, amelyet a www.mozaweb.hu oldalon aktiválhatsz. Az aktiválás hozzáférést biztosít a kiadvány elektronikus változatához a honlapon található feltételekkel.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában (fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

ISBN 978 963 697 860 0
© MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2022

KEDVES GYEREKEK!

A helyesírás a magyar nyelv tanulásának egyik fontos része. Sajnos sokak számára nehézséget jelent, hogy helyesen írjanak le bizonyos szavakat, vagy megfelelően használják az írásjeleket egy szöveg lejegyzése közben. De gyakorlással ezek a problémák legyőzhetők.

Helyesírási gyakorló munkafüzetünk fejezeteiben az iskolában megismert helyesírási tudnivalókkal találkoztok. A füzet segítségével lépésről lépésre sajátíthatjátok el a szabályokat.

A fejezetek első felében a helyesírási szabályok rövid és érthető leírása szerepel színes keretekben. Kiemelésekkel és sok példával segítjük a megértést. A szabályismertetőket néhány feladat követi, amelyek az elmélyítést szolgálják. A fejezetek praktikus tanácsokat is tartalmaznak azzal a céllal, hogy mire figyeljetelek, mi segítheti a tanultak megjegyzését.

A fejezetek második felében gyakorló feladatsorok következnek. Arra törekedtünk, hogy olyan érdekes és változatos feladatokat állítsunk össze, amelyekkel könnyebben sajátíthatjátok el a helyesírás fortélyait. Igyekeztünk vidámságot is csempészni a gyakorlásra szánt szavakba és szövegekbe, hogy lelkesebb munkára ösztönözzenek benneteket. Időnként különleges regényrészletekkel is találkozhattok, amelyek kedvet ébreszthetnek a művek elolvasása iránt.

A gyakorlókönyv célja a helyesírás fejlesztése mellett a szókincs bővítés. A helyesírási szabályokat főként szavakon keresztül gyakoroltatjuk, majd ezt követően kifejezésekbe, mondatokba és szövegrészekbe ágyazottan. Ha munkátok közben olyan szavakkal találkoztok, amelyek leírása gondot jelent számotokra, írjátok be őket a füzet végén található *Nehéz szavak listájába!*

A hátsó borító belső oldalán található kóddal a www.mozaweb.hu oldalon aktiválhatjátok a füzet digitális változatát, amelyben a feladatok megoldását is megtalálhatjátok.

Remélem, kitartó munkátok jutalmaként egyre több sikerélményben lesz részetek a helyesírás terén.

a Szerző

2. A magánhangzók és a mássalhangzók időtartama

A MAGÁNHANGZÓK IDŐTARTAMA

A rövid és hosszú magánhangzókat szóban rövidebb vagy hosszabb ideig hangoztatjuk, írásban ékezetekkel különböztetjük meg. Pl. *irat* – *írat*, *kor* – *kór*, *szüret* – *szűret*, *kerek* – *kerék* – *kérek*.

A szavak végén az **-ó, -ő** mindig **hosszú** (KIVÉTEL: *no, nono*).

1 Pótold a szavak végén lévő magánhangzókat!

o / ó

hord___, mól___, pókhál___, bank___, non___, hágcs___, tot___, cip___, tanít___, kínál___

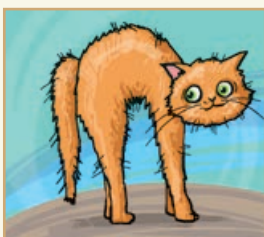
ö / ő

vessz___, szől___, óvón___, szell___, gyepl___, töml___, szerz___, csörg___, körz___, serpeny___

A melléknevek végén az **-ú, -ű** mindig **hosszú**.

2 Milyen tulajdonságokat ábrázolnak a képek? Válaszolj a kérdésre **-ú, -ű** végű melléknevekkel! Segítségül megadtuk a kezdőbetűket.

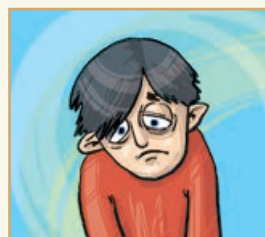
d.....

h.....

k.....

sz.....

g.....

k.....

j.....

s.....

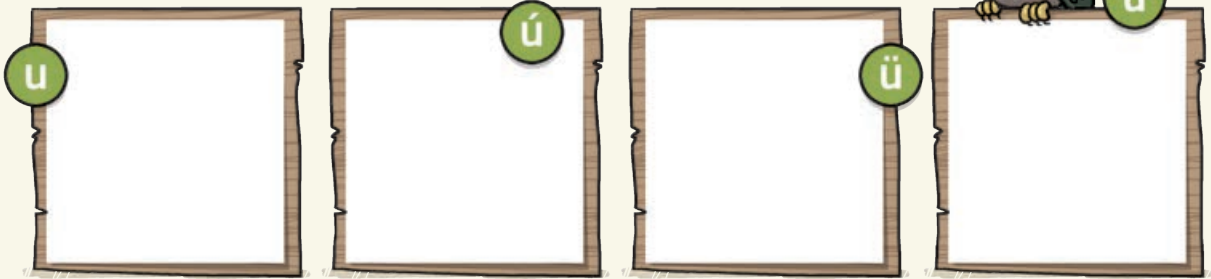

A főnevek végén az **-ú, -ű** legtöbbször hosszú, pl. *tű, szű, hegedű, háború, búcsú, tetű* (KIVÉTEL: pl. *apu, anyu, emu, kenu, kapu, vaku, batyu, kenguru; ürü, revü, kutyü*).

3 Egészítsd ki a szavakat **-u/-ú, illetve -ü/-ű** magánhangzókkal, és írd őket a megfelelő helyre!

dar___, káty___, hajd___, sar___, ham___, asz___, vály___, bizs___

gyűr___, Süs___, men___, sepr___, esk___, billenty___, der___, kesely___

Ha bizonytalan vagy, hogy helyesen írtál-e egy szót, akkor keresd meg egy helyesírási szótárban, vagy ellenőrizd egy internetes tanácsadó felületen (pl. <http://helyesiras.mta.hu>)!

Vannak olyan **hosszú magánhangzós szavak, amelyekben** a toldalék hatására **megrövidül a magánhangzó**. Pl. *hűsz, huszad; tíz, tizedik; zsír, zsiradék; úszik, uszoda; hűl, hűledezik*.

4 Keresd a kakukktojást! Minden sorban két szóból rövid magánhangzó hiányzik, egy szóból pedig hosszú! Írd be a megfelelő magánhangzókat, majd húzd alá a hosszú magánhangzóval írt szavakat!

b___jkál

b___jócskázik

b___jdosók

ny___rbálja

ny___ratkozik

leny___rja

s___gás

s___gdos

s___gdolóztak

t___relmes

t___ri

t___relmetlen

___rkál

be___ratkozik

___rogat

cs___pős

cs___pdes

cs___pesz

gy___lekeznek

gy___lés

gy___lekezet

s___rdogál

s___ralmas

s___rat

Nem érvényesül az egyszerűsítés elve az alábbi esetekben.

Az **összetett szavakban** az elő- és az utótag határán

- ki kell írni külön-külön a kétjegyű mássalhangzót. Pl. *je**gygy**űrű, kul**cscs**omó;*
- kötőjellel kell tagolni az egymás mellett álló három azonos mássalhangzót. Pl. *vá**d**l**ott**-társ, kre**pp**-papír.*

A **kettőzött mássalhangzóra végződő tulajdonnevekben** az azonos mássalhangzóval kezdődő toldalékot vagy tagot kötőjellel kapcsoljuk a tulajdonnévhez. Pl. *P**app**-pal, Grim**m**-mel, Mari**ann**-nal, An**ett**-tel, Mann**-né** (Mann felesége).*

14 Melyik kétjegyű mássalhangzó hiányzik az alábbi összetett szavakból az elő- és az utótag határán? Írd a szavakba helyesen!

vélemé_____ilvánítás	né_____ermekes	kul_____ont
na_____ülés	sövé_____író	fodrá_____alon
fé_____aláb	nefelej_____okor	harká_____uk
fitne_____tár	vadá_____envedély	dí_____emle

15 Egészítsd ki az alábbi összetett szavakat! Minden szóban három azonos mássalhangzó áll egymás mellett.

befő_____artósító	mode_____ány	vá_____övés
sa_____észlet	cse_____önyv	o_____artózkodás
futba_____abda	ro_____ívű	kora_____ánc
bü_____erítés	stru_____omb	bale_____áncos

GYAKORLÓFELADATOK

1 Kakuktkojás. Egészítsd ki a szavakat a sorok elején megadott magánhangzók valamelyikével! Keresd meg minden sorban azt a szót, amelyben a magánhangzó időtartama eltér a többitől! Húzd alá!

i / í sz_____vességet, r_____zses, s_____elnek, detekt_____v, zs_____ros

o / ó bíb_____r, k_____m_____r, imb_____ly_____g, m_____dszer, cs_____sz_____g

ö / ő ny_____sz_____rgés, _____szt_____n_____z, gy_____ztes, b_____jt, k_____rzet

u / ú b_____cs_____, sz_____nyog, cs_____szik, cs_____por, f_____jtat

ü / ő h_____söl, cs_____ng, t_____zdel, sz_____r, b_____vészkedik

2 Találd ki a meghatározások alapján, hogy mely **-szt** végű szavak hiányoznak a kifejezésekből! Egészítsd ki őket!

Igék:

valamilyen céllal ébren marad

át.....sztja az éjszakát

valamilyen folyadék elborítja

el.....sztja a padlót

későbbre hagyja, más időpontra teszi át

el.....sztja a vizsgát

Főnevek:

vizsgálója, próbája, kísérlete

sikerült a .....sztje

beosztása, tisztsége

a csapatban irányító a .....sztja

egyenruhás parancsnoka

a magyar hadsereg .....sztje

3 Az alábbi táblázat minden sorában két szót helyesen, két szót helytelenül írtunk. Pipáld ki a helyeseket! Javítsd ki a helyteleneket!

1.	☐ szekfű	☐ fogkefe	☐ bicigli	☐ megtud
2.	☐ község	☐ szárasság	☐ csúzda	☐ küszködik
3.	☐ bátyja	☐ kabáttya	☐ halogattya	☐ kutatja
4.	☐ mingyárt	☐ áldjátok	☐ mongya meg	☐ haladj
5.	☐ bambusz	☐ szímpad	☐ külömb	☐ tanmenet

Írd le szótagolva, helyesen a hibás szavakat!

1. sor: .....
2. sor: .....
3. sor: .....
4. sor: .....
5. sor: .....

4 Melyik szó végződik **-dt-re** és melyik **-tt-re**? Könnyen el tudod dönteni ezt, ha megkeresed a szótót.

tarto_____

fára_____

fülle_____

mara_____

nyújtó_____

szala_____

hala_____

ége_____

terje_____

fertőző_____

ugro_____

zsibba_____

Tartalomjegyzék

1. Az elválasztás	4
Az egyszerű szavak elválasztása	4
Az összetett szavak elválasztása	7
Gyakorlófeladatok	10
2. A magánhangzók és a mássalhangzók időtartama	16
A magánhangzók időtartama	16
A mássalhangzók időtartama	19
Gyakorlófeladatok	21
3. Helyesírási alapelvek	28
A kiejtés elve	28
A szóelemzés elve	29
A hagyomány elve	30
Az egyszerűsítés elve	33
Gyakorlófeladatok	34
4. A párbeszéd helyesírása	40
Gyakorlófeladatok	43
Nehéz szavak listája	47

